

Abstrakt pracy doktorskiej

Monika Skierś

Temat pracy doktorskiej:

Zawłaszczenie, rytuał, oczyszczenie

Tematem, który stanowi istotę mojego projektu, jest doświadczenie zawłaszczenia intelektualnego oraz jego skutki w wymiarze duchowym i emocjonalnym. Praca stanowi zapis działań performatywnych będących wynikiem badań przeprowadzonych wokół zagadnienia zawłaszczenia. W ramach projektu prezentowane jest siedem projekcji video oraz dwie instalacje z projekcją video.

Zawłaszczenie jest powodem bardzo bolesnego i trudnego okresu, przez który musi przejść artysta, a zmierzenie się ze stratą, z faktem, że nasza idea została bezpowrotnie utracona wymaga długotrwałego procesu odnowy. W obliczu straty nie potrafimy jednak jednoznacznie stwierdzić co zostało nam odebrane i czego zostaliśmy pozbawieni, a okoliczności wprowadzają nas w stan niepewności, opuszczenia, braku... Konsekwencją takiego stanu jest wejście w zahamowanie melancholijne, które prowadzi do zubożenia własnego artystycznego „ja”. Stan emocjonalny wywołany przez tak silny bodziec, jakim jest odebranie artyście możliwości osiągnięcia celu staje się afektem, który prowadzić może do działań transgresyjnych, zaś te umożliwić mogą szansę wyjścia z traumy poprzez przetworzenie, które pozwoli wejść ponownie w stan twórczy.

Praca przedstawia zabiegi rytualne oraz proces wychodzenia z traumy będącej wynikiem naruszenia norm. Przejścia z jednego do kolejnego stanu emocjonalnego akcentują określone rytuały, takie jak ablucja czy spowiedź, które wykonywane w celu osiągnięcia pożądanego celu gwarantują symboliczne oczyszczenie. Prezentacja afektów wynikających z poczucia straty i wywołanych przez zawłaszczenie, zrodziła szereg zachowań i reakcji z tym powiązanych, przy pomocy których podmiot się konstytuuje. Znaczenia nie są budowane, lecz odkrywane, analiza przedmiotu

badania nie dokonuje się w czystej przestrzeni intelektualnej, lecz nasycona jest emocjami.

Zarejestrowane działania performatywne utrzymane są w konwencji zestandaryzowanej formy i polegają przede wszystkim na wykonaniu czynności i zabiegów symbolicznych oraz odtworzeniu schematów praktyk rytualnych. Zabezpieczenia i metody oczyszczające są liczne i posiadają bogatą symbolikę, jednak zostały wybrane przeze mnie zabiegi są bardzo oszczędne w swojej formie.

Działania w ramach projektu są w najwyższym stopniu symboliczne – przez postawy, gesty i słowa pośredniczą w związku z zaistniałym „przypadkiem”, nieosiągalnym inaczej niż poprzez użycie symbolu. Podmiot wystawiony zostaje na działanie znaków przekraczających granice wiedzy, osadzone w transcendencji, pochodzą jednak z życia popędowego, afektywnego, odsyłającego do egzystencjalnego doświadczenia.

Ofiara zawłaszczenia zostaje wykreowana poprzez jej uczestnictwo w rytuale i – w ramach oddzielnych zabiegów symbolicznych – wprowadzona w poszczególne etapy przebiegu stanów emocjonalnych wywołanych stratą oraz tworzących jednocześnie powiązaną grupę procesów koniecznych i nierozdzielnych. Wywołane emocje związane są silnie z odczuciami metafizycznymi poprzez swoistego rodzaju „trans” towarzyszący rytuałowi, uzyskany m. in. przez powtarzalność. W rytuale, oprócz bogatej symboliki, niezwykle ważnym elementem jest zasada powtarzalności, która ma za zadanie wzmocnić jego wydźwięk oraz podkreślić jego wymowę.

Są to w większości sekwencje rytualne związane z zerwaniem więzów, obrzędy, które wspomagają i sankcjonują w wymiarze emocjonalnym zachodzącą przemianę. Pozwalają na dokonanie autodiagnozy naszego bycia-w-rzeczywistości i spojrzenie na siebie niejako z zewnątrz: jestem poza codziennością, którą właśnie opuściłam, aby pozbyć się negatywnych emocji związanych z pewną opracowywaną sytuacją, w tym przypadku zawłaszczeniem.

Prezentowane zabiegi artystyczne są rodzajem interakcji, a ich znaczenie i wymowę trafnie oddają słowa Adama Węgrzeckiego ze Wstępu do książki

„Cierpienie, śmierć, dalsze życie” Maxa Schelera: „poddana systematycznemu ćwiczeniu sztuka „skupiania się” w jedności osoby, milczenia, znoszenia, zastanawiania się nad sobą, kontemplacji, medytacji oraz wiele innych niezwykłych stanów świadomości, których brakuje nam w naturalnym zachowaniu się i naturalnym światopoglądzie – stały się w tych czasach, właśnie jako rozszerzenie sfery panowania naszego osobowego ducha na świat zewnętrzny (...)”.